

Muistoja koulunkäynnin aloittamisesta

Aloitin koulunkäyntini Taivassalossa kirkonkylän kansakoulussa syyskuun ensimmäisenä päivänä 1958. Minulla olivat edellytykset koulun aloittamiseen hyvin hallussa. Osasin nimittäin ajaa polkupyörää, kuoria keitettyjä kuoriperunoita ja solmia kengännauhat.

Miksi nämä taidot olivat niin tärkeitä? Koulumatkani oli neljä kilometriä, eikä siihen aikaan ollut koulukuljetuksista puhuttakaan. Pyörällä kuljettiin koulumatkat muiden kanssa ja rinnakkain ajeltiin koko tien leveydeltä. Onneksi ei autoja ollut paljonkaan aiheuttamassa vaaraa. Muistan, että meidän kylällä vain naapurin sähkömiehellä oli auto. Se oli IFA. Pyörällä ajamisen opin äidin isolla pyörällä. Vain hyvin harvoilla oli omia pienempiä pyöriä tai apupyörillä varustettuja kapineita. Naapurin pihalla oli loiva mäki ja sitä laskettelin pyörällä alas yrittäen polkea samalla. Laskin mielessäni, montako polkaisua ehdin tehdä ennen kaatumista. Jossain vaiheessa huomasin, että saan jo itsekin vauhtia polkemalla ja silloin riemastuin. Juoksin kotiin kertomaan, että osaan ajaa pyörää. Se oli hienoa. Sitten piti ottaa haasteita ja etsiä heti se suurin valtion tien mäki. Sieltä laskettelin alas hurjaa vauhtia, eikä oikein jarruttaminen ollut vielä hallinnassa. Se lasku päättyi ojaan, mutta ei lopettanut intoa ajeluun. Koulun alkuun mennessä oli taito jo hyvä.

Talvella koulumatkat tehtiin suksilla tai potkukelkalla. Muistan yhden keskiviikkopäivän, kun meidän koulumme päättyi jo keskipäivällä. Naapurien Marjatta ja Arto sekä minä potkustimme hirveällä kiireellä kauniissa aurinkoisessa pakkassäässä kotia kohti, kun televisiosta oli puolen päivän jälkeen alkamassa kotimainen elokuva Tulitikkuja lainaamassa. Arton kotona oli jo silloin televisio ja sinne mentiin niin paljon kuin kintuista päästiin. Se elokuva jäi hyvin mieleen. Se oli varmaan ensimmäinen elokuva, jonka olen koskaan nähnyt. Arton kotona käytiin iltaisin katsomassa televisiosta sarjaa nimeltä Rintintin. Se oli niin jännittävä, että pelkäsin kerran kotona nukkumaan mennessä kaapista ratsastavan inkkareita.

Koulussa oli keittola ja ruokalassa syötiin. Sinne mentiin aina opettajan johdolla omasta luokahuoneesta eväsvoileivät kädessä. Söimme pitkän pöydän ääressä koko luokka yhdessä ja opettaja söi kanssamme pöydän päässä istuen. Usein ruoka oli keittoa, velliä tai puuroa. Muistan makaronivellin ja marjapuuron sekä makkarakeiton. Suurempaa suosikkiruokaa tai inhokkiruokaa ei minulla ollut, mutta ruokalan emäntä oli mielestäni iloinen ja mukava. En muista kuorineeni perunoita

kansakoulussa, mutta äiti kuitenkin piti tärkeänä, että opin sen taidon ennen kouluun menoa.

Kengännauhat piti tietysti osata solmia ja rusetti tehdä, kun tarralennkkareista ei ollut vielä mitään tietoa ja joka tunnin jälkeen mentiin ulos välitunnille. Koulun kello soi aina ennen välituntia ja opettajan luvalla tunnilta mentiin nopeasti pukemaan ja ulos. Kun kello soi välitunnin loppumisen merkiksi, juostiin parijonoon koulun oven eteen niin, että jokainen luokka muodosti oman jonon. Välituntivalvoja päästi luokat sisään niin, että ensin meni se luokka, jonka jono oli paras eli suorin ja liikkumattomin ja hiljaisin. Muistan, että opettaja järjesti meidän luokamme parijonon pituusjärjestyksen mukaan, pisimmät taakse ja lyhimät eteen.

Koulussa istumajärjestys oli myös opettajan hoitama. Meillä oli yksinistuttavat pulpetit ja taimmaisina istuivat pisimmät oppilaat. Myös pojat ja tytöt oli mahdollisuuksien mukaan laitettu istumaan vuorotellen. Minun takanani istui Lasse. Kerran kaunokirjoitustunnilla tapahtui jotain hirveää. Meillä oli käytössä lyijykynät, mutta ei kumia. Opettaja kiersi luokassa katselemassa tekemiämme kirjaimia ja pyyhki omalla kumillaan pois huonot yritelvät. Lasse oli yrittänyt märällä sormella pyyhkiä epäonnistuneen kirjaimen pois sillä seurauksella, että kaunokirjoitusvihkoon oli tullut riekä. Lasse joutui jäämään opettajan kanssa välitunnin ajaksi selvittämään asiaa. Me muut olimme kauhuissamme. Mitä Lasselle tapahtuisi. Emme koskaan saaneet sitä tietää, mutta tuskin mitään ihmeellistä kuitenkaan tapahtui. Ei Lasse ainakaan näyttänyt itkeneeltä ja opettajamme oli koulun kiltein ja mukavin opettaja, ihan oikeasti.

Meillä ekaluokkalaisilla ei ollut tietoa lukujärjestyksestä eikä kellään ollut kelloakaan. Itse sain ensimmäisen kellon syntymäpäivälahjaksi, kun täytin kymmenen vuotta. Istuimme aina luokassa välitunnin jälkeen opettajaa odottamassa ja koulupäivän loputtua opettaja antoi aina luvan lähteä kotiin, paitsi kerran hän unohti. Me kävimme välitunnilla ja sitten odoteltiin opettajaa aika kauan. Yhdessä päätimme, että minä menen Elinan kanssa opettajainhuoneeseen katsomaan, missä opettaja viipty. Oli hyvin pelottavaa mennä sinne. Koputimme ovelle ja saimme kutsun sisään. Paikalla oli johtajaopettaja, mutta ei meidän opettajaamme näkynyt. Kerroimme asiamme ja kuulimme, että opettajamme oli lähtenyt kotiin ja mekin saimme lähteä kotiin.

Meillä oli oppiaineina uskonto, ympäristöoppi ja askartelu, äidinkielestä a)-osa eli lukeminen, kun b)-osa eli kirjalliset harjoitukset tulivat vasta toisella luokalla, laskento, piirustus, kaunokirjoitus, käsityö, voimistelu, leikki ja urheilu sekä vielä viimeisenä oppiaineena laulu. Saimme numeroarvioinnin joulukuun 20. päivänä 1958 yhdeksässä oppiaineessa ja lisäksi käytöksessä sekä vielä huolellisuudessa ja tarkkaavaisuudessa. Samoissa oppiaineissa oli arviointi myös toukokuun 30. päivänä

1959. Uskonnon tunnit etenivät muistini mukaan niin, että opettaja luki tai kertoi raamatunhistorian tapahtuman. Sitten opettaja valitsi viittaajien joukosta oppilaan luokan eteen kertomaan sen saman asian. Muistan olleeni näillä tunneilla aktiivinen ja oli hienoa, jos opettaja auttoi vain esimerkiksi kaksi kertaa. Mieleen jäivät uskontotunneilta erityisesti Joosefin ja hänen veljiensä teot sekä Egyptin hirveät heinäsiirkkalaumat, jotka tuhosivat kaiken viljan.

Ympäristöopin ja askartelun tunnilla mentiin kerran ulos tutustumaan ympäristöön. Minun mielestäni me katselimme ojaa, mutta opettaja halusi sen olevan puro eikä ihastunut Ismon vastauksesta, kun Ismo kertoi näkevänsä salaojan. Käsityötunneilla virkattiin syksyllä patalappua ja kevätpuolella neulottiin patalappuja, joista taivuteltiin vauvantossuja. Kuvassa on ensimmäisellä luokalla tekemäni tossu. Olin mielestäni hyvä käsittäessä, sillä olin saanut paljon oppia jo ennen koulua äidiltä ja naapurien vanhemmilta tytöiltä. Tapana oli istua iltaisin naapurien kanssa ”takehtoota”. Se tarkoitti käsitöiden tekoa, kahvin juontia ja jutustelua. Siihen aikaan neulottiin käsin vielä villatakit, puserot ja myssyt, puhumattakaan lapasista ja



sukista. Pojat eivät tietenkään osallistuneet tällaisiin naisten töihin ja se näkyi koulussa. Pienissä hikisissä käsissä patalaput vanuivat, vaikka käsiä ja virkkuukoukkuja käytiin välillä koulun käytävällä kylmällä vedellä pesemässä. Keväällä oli luokassa näyttely, jossa esiteltiin parhaita

piirustuksia ja käsitöitä. Kevätjuhlapäivänä saatiin viedä näyttelytyötkin kotiin.

Koulussa opetettiin myös säästämistä. Lauantaisin oppilaat veivät kouluun säästörahaa, jonka opettaja otti vastaan ja merkitsi vihkoonsa. Muistan sitten jossakin vaiheessa, ilmeisesti ennen joulua, menneeni muutaman luokkatoverini kanssa pankkiin viemään säästöjäni. Opettaja laski meitä pankkireissulle kolmen tai neljän oppilaan joukkoina. Taivassalon kirkonkylässä oli osuuspankki ja säästöpankki. Vein säästörahojani kumpaankin pankkiin, koska pankista sai säästökirjan lisäksi jotain hauskoja lehtisiä ja tietysti houkutustuotteet piti kerätä molemmista pankeista.

Läksyjäkin oli, mutta niistä muistan vain yhden vaikean. Aapisessa oli kuva iloisesta peikosta sienitalonsa oven vieressä. Siitä piti keksiä tarina. Äiti joutui auttamaan tarinan keksimisessä.